

SYNONYMY AND ANTONYMY RELATIONS IN THE BIBLICAL LEXICON

Daniela ISPAS (PETCU)
PhD student, University of Craiova

Abstract: The point of this article is to highlight two fundamental semantic relations, the synonymy and the antonymy, found in the Biblical text. The interchangeable character of the words in the same context is a basic criterion by which the synonymy is established. Component phenomenon, the synonymy is highlighted through a common semical core. The variety of the language is given by the synonymic richness. Antonymy is freer from the context, with the compulsory presence of the incompatible contrary sign for lexemes in opposition. The proposed text analysis, practical in nature, captures the combinatorial possibilities of the language as well as the characteristics of the lexical classes: synonymy and antonymy.

Keywords: lexicon, synonymy, antonymy, lexicographical definition, context

0. Introducere

Lexicul biblic este un vast câmp de cercetare. Prin recitare și comparare a versetelor se deschid noi câmpuri de investigație. Cuvintele și expresiile din vocabular redau concepte și grupuri de concepte, care se continuă sau se intersectează uneori. Cultura și limba națională se dezvoltă continuu, de aceea cuvintele evoluează semantic, pot căpăta semnificații noi. Între cuvintele care alcătuiesc corpusul biblic se stabilesc diverse relații semantice, dintre care vom ilustra sinonimia și antonimia. Sunt numeroase exemple de sinonime, de antonime în textul biblic studiat, dar vom analiza mai ales pe cele care intră în aria semantică a binelui și a răului.

Metoda de lucru presupune extragerea unui corpus de (fragmente de) versete biblice pentru a ilustra sinonimia și antonimia, analiza semică și contextuală a termenilor aflați în diverse relații paradigmatică sau sintagmatică și, eventual, analiza stilistică a acestora.

Reputați lingviști au întocmit studii valoroase referitoare la relațiile semantice dintre cuvinte. Dintre aceștia enumerăm pe: Gabriela Bidu-Vrănceanu, Narcisa Forăscu, Ion Coteanu, Lucia Wald, Sîrbu, Evseev, Geckeler, Sapir, Lyons etc. Vom puncta în continuare unele idei ale acestora referitoare la sinonime și la antonime.

1. Sinonimia

Sinonimia este un nivel semantic, sinonimele fiind cuvintele cu formă diferită și cu înțeles identic sau foarte asemănător. Așadar, sinonimia este definită ca „o relație de cvasi-identitate semantică între mai mulți semnificanți distincți.”¹ Limba română este o limbă bogată, care dispune de numeroase resurse pentru exprimarea ideilor, astfel că pentru a desemna același înțeles se pot folosi forme diverse. După cum observă Angela Bidu-Vrănceanu și Narcisa Forăscu, în studiul sinonimiei sunt conturate două direcții, și

¹ Teodorescu 2017: 111. (traducerea noastră)

anume definirea termenilor și delimitarea diferitelor tipuri de sinonime.² Cuvintele se pot organiza în serii sinonimice, adică în clase de termeni cvasiechivalenți. Pentru ca sinonimia să fie totală, trebuie ca să fie identitate atât din punct de vedere componential, cât și contextual sau stilistic. Într-o serie sinonimică, termenii au un singur sens, fiind dezambiguizați. O condiție necesară recunoașterii sinonimiei este identitatea de referent.³ Existența unei trăsături semice comune la două cuvinte considerate sinonime conduce, în vorbire, la neutralizarea trăsăturilor diferite. În Biblie există perechi de sinonime lexicale progresive sau serii sinonimice. În limbajul religios, sinonimia acționează oarecum limitat.

Există mai multe tipuri de sinonime: sinonime exacte (absolute), când cele două lexeme au același sens; sinonime aproximative, când semnificațiile termenilor sunt foarte asemănătoare.⁴ Sinonimele pot fi: arhaice, neologice, populare, regionale, livești, poetice etc. Pot fi relații de sinonimie între: cuvânt-cuvânt; cuvânt-expresie; expresie-expresie. Vom ilustra sinonimia cu câteva exemple din Biblie.

• A SLOBOZI- A DA DRUMUL

În Evanghelii, unde se relatează același fapt din mai multe perspective, se poate observa mai ușor preferința pentru un termen sau altul pentru a desemna, de fapt, același lucru. Cu ocazia celei de-a doua înmulțiri a pâinilor, după ce Iisus a săturat mulțimile, *le-A SLOBOZIT* (Marc.8,9) sau *le-A DAT DRUMUL* (Mat.15,39). În cazul de față, unui cuvânt îi corespunde o expresie cu același înțeles. Termenul *a slobozi* este popular, iar *a da drumul* este expresiv, deci cele două sinonime aparțin unor variante funcționale diferite. Cuvântul *a slobozi* este folosit în acest context cu sensul marcat la numărul 3 în DEX: „a permite cuiva să plece, a da voie să se depărteze” (DEX:1131).

• SĂRBĂTOARE-PRAZNIC

Un alt exemplu din scrierile sinoptice îl reprezintă sinonimele SĂRBĂTOARE-PRAZNIC, utilizate în contextul Cinei: *...ziua PRAZNICULUI* (Mat.26,5); *Înainte de SĂRBĂTOAREA Paștilor* (Ioan 13,1). La nivelul dicționarelor, *praznic* este consemnat cu două sensuri, dar pentru a fi sinonim cu *sărbătoare* este actualizat sensul 2 „sărbătoare bisericească” (DEX:949). Prin extindere, *praznic* poate însemna „zi în care nu se lucrează”. Semul de categorizare gramaticală pentru cei doi termeni este /substantival/, iar semele substanțiale, cele care descriu conținutul semantic al termenilor, sunt: /solemnitate/, /zi consacrată acestei solemnități/.

Din câmpul lexico-semantic al binelui fac parte lexemele:

• IUBIRE-DRAGOSTE

Sunt nenumărate referințe la aceste concepte abstracte, dar vom evidenția câteva contexte semnificative.⁵ În formula componentială a termenilor IUBIRE și DRAGOSTE,

² Bidu - Vrăncianu, Forăscu 1984 :61.

³ „Identitatea de referent prezintă prima și cea mai de seamă condiție de recunoaștere a sinonimiei, dar ea nu este suficientă.” (Forăscu 1980: 553).

⁴ O clasificare mai amplă a sinonimelor este făcută de Cristiana Nicola Teodorescu, care vorbește de sinonimie perfectă, parțială, stilistică, logică (perifrastică, sintactică). Vezi Teodorescu 2017: 112,113.

⁵ *Prin IUBIRE și credință se ispășește păcatul.* (Pild.16,6); ...s-a jurat Ionatan lui David pe IUBIREA sa față de el (I Reg.20,17); ...Domnul mi-a zis: Cu IUBIRE veșnică te-am iubit (Ier.31,3); ...Păzește DRAGOSTEA și

observăm semele comune: /substantiv abstract/, /sentiment/, /afecțiune/, /+însușire umană/, /orientare către o persoană sau către un lucru/. IUBIREA și DRAGOSTEA se pot manifesta în mod neegoist de la Dumnezeu către om (Ier.31,3; (Os.12,7) sau de la om către om: dragoste frățească (I Reg.20,17; 2 Petr.1,7), dragostea-eros (Cânt.cânt.5,1; 1,3; III Reg.11,2). Efecte expresive se obțin prin combinații de tipul: *beat de dragoste* (Cânt.cânt.5,1) sau prin antiteză: *ură în locul iubirii* (Ps.108,4). Cei doi termeni – DRAGOSTE și IUBIRE – comportă echivalență semantică la nivelul sistemului și se pot substitui în context fără a se modifica sensul global al mesajului. De remarcat că ambii termeni au la origine limba slavă veche: *dragoste* din sl. dragosti, *iubire* din *iubi*, iar verbul *a iubi* provine din sl. ljubiti. La nivelul dicționarelor, apare și lexemul *pasiune*, cu sensul de „dragoste foarte puternică” (DEX:860), dar nu am identificat în corpusul studiat acest termen. În schimb, pentru a arăta gradul maxim al sentimentului, se folosește adjectivul *veșnică* pe lângă substantivul *iubire* sau se preferă termenul *zel* (Ez.36,5).

- PACE-LINIȘTE-ODIHNĂ

Uneori sinonimele sunt totale, nedepinzând de context. În această situație sunt cuvintele PACE și LINIȘTE: *Am aflat PACEA*. Cânt. (Cânt.8,10); *Dumnezeu va da LINIȘTE fraților voștri* (Deut.3,20); *PACEA va fi lucrul dreptății, roada dreptății va fi LINIȘTEA și nădejdea în veci de veci*. (Is.32.17).⁶ În ultimul caz, cele două sinonime sunt combinate, ca să asigure claritatea și varietatea discursului.⁷ Prin combinarea la distanță, se repetă ideea, fără a fi reluat cuvântul. Semele substanțiale pentru PACE sunt: /stare/, /de calm sufletesc/; pentru LINIȘTE semele sunt: /stare/, /sufletească/, /lipsită de zăbucium, de frământări/. Când lexemul ODIHNĂ are semele: /calm desăvârșit/, /pace/ (sensul 2 din DEX:811), este sinonim cu PACE și LINIȘTE: *Să intrăm în ODIHNA Lui* (Evr.4,1).

- CINSTIT-VREDNIC

Lexemele CINSTIT și VREDNIC se grupează în aceeași clasă, întrucât au componente de sens comune: /caracteristică adjectivală/, /integritate/, /moral/, neexistând seme diferențiatore: *Dacă el va fi un om CINSTIT...*(III Reg.1,52); *Se știe că ești femeie VREDNICĂ* (Rut 3,11). *Vrednic* este considerat în cazul de față cu sensul 2 din DS: „cinstit, onest, demn, prețuit” (DS:315). Adjectivele calificative *cinstit* și *vrednic* sunt postpuse, în cazurile exemplificate, substantivelor *om*, *femeie* și sunt susceptibile la evaluări.⁸ Remarcăm faptul că dicționarele înregistrează și alte sinonime pentru cuvintele *cinstit* și *vrednic*, cum ar fi *prob*, *integru*, *imaculat* etc. (DAS:57), care însă nu se regăsesc în corpusul studiat.

Din câmpul lexico-semantic al răului fac parte lexemele:

- PĂCAT-FĂRĂDELEGE-GREȘALĂ-NELEGIUIRE

dreptatea Lui (Os.12,7); *Fiți beți de DRAGOSTE* (Cânt.cânt.5,1); *...Regele m-a dus în cămările sale...Îți vom preamări DRAGOSTEA*. (Cânt. Cânt. 1,3); ...la IUBIREA frățească: DRAGOSTEA. (2 Petr.1,7); ...de acestea (popoare) s-a lipit Solomon cu DRAGOSTE (III Reg.11,2).

⁶ Alte exemple versete ce conțin termenii discutați: *Avem PACE cu Dumnezeu* (Rom.5,1); *slobozește în PACE pe robul Tău* (Luc.2,29).

⁷ Vezi Ullmann 1969:183.

⁸ „Atribuirea calității prin adjectiv substantivului diferă de la vorbitor la vorbitor (este în mare măsură subiectivă) și ea poate fi prezentată, de obicei, în diferite grade de intensitate (Guțu-Romalo. I. 2008.:142).

Se constată echivalențe între termenii amintiți, inclusiv în contextele: *PĂCATUL* bate la ușă (Fac.4,7), *jertfă* pentru *PĂCAT* (Ieș.29,36); Pentru noi este drept, căci primim răsplata cuvenită pentru *FĂRĂDELEGILE* noastre. (Luc.23,41); *Iertați-mi...GREȘALA* mea (Ieș.10,17); *N-ați făcut o NELEGIUIRE* (Ios.22,31). Substantivele enumerate au în comun semele: /faptă/, /călcare a unei legi sau a unei porunci bisericești/. Dintre toate cuvintele aflate în relație de sinonimie, doar păcat este polisemantic, înregistrând în dicționar și alte sensuri (*cusur, nenorocire*) (DEX:866). Termenul *fărădelege* este învechit și popular. Concurența între sinonime face ca lexemul *fărădelege* să nu mai circule decât în mediul religios. În această clasă, pot apărea unele diferențe graduale, întrucât la cuvântul *greșală* apare informația „abatere conștientă sau involuntară” (DEX:490), ceea ce indică un grad mai mic de vinovăție față de termenii sinonimi.

- MINCIUNĂ-VICLENIE-VICLEȘUG

Cel viclean spune numai MINCIUNI (Pild.14,25); *Omul de nimic, omul necinstit și viclean umblă cu MINCIUNA pe buze* (Pild.6,12); *Ne-am făcut din MINCIUNĂ un adăpost și din VICLENIE un liman* (Is.28,15); Se va servi de VICLEȘUG (Dan.11,23)- acestea sunt câteva contexte în care termenii sinonimi pot fi interschimbați. Semele coincidente în structura semantică a unităților lexicale sinonime sunt: /denaturarea în mod deliberat a adevărului/, /falsitate/ (DEX:723; 1318). Diferența (semul rezidual) dintre înțelesurile cuvintelor date este aceea că *minciuna* este o /afirmație/, în timp ce *viclenia* sau *vicleșugul* pot fi /o faptă/ sau /o comportare/.

2. Antonimia

Antonimele sunt cuvinte cu formă diferită și cu înțeles opus. Antonimia este „un tip de relație semantică ce constă în opoziția de sens între două cuvinte care trimit la realități nu numai diferite, ci și contrare sau contradictorii”.⁹ Un sinonim pentru antonimie este antisemia.¹⁰ În cadrul opoziției, Lyons distinge trei subtipuri: complementaritatea (mascul-femelă); antonimia -relație de sens care se obține între cuvinte opuse și conversiunea (a cumpăra-a vinde).¹¹ Antonimia se poate realiza și cu ajutorul prefixelor antonimice, negative sau privative. În funcție de intenția vorbitorului și de compatibilitățile contextuale se optează pentru alegerea unui termen. Narcisa Forăscu observa că, în general, din două serii sinonimice aflate în opoziție, perechile se organizează respectând echilibrul relației, „echilibru condiționat și de marcarea stilistică identică.”¹² Antonimia este o categorie constituită paradigmatic în mod precis și cunoaște mai multe criterii de clasificare.¹³ Antonimia nu este foarte dependentă de context. La nivelul vorbirii se produce selectarea unui anume termen, dar opoziția

⁹ Bidu-Vrânceanu, Forăscu 1988 : 165.

¹⁰ „Un caz particular de parasemie este antisemia, numită în termeni tradiționali antonimie. Așadar, din categoria parasemantelor fac parte și cuvintele cu sens opus, numite antisemante sau, în terminologia clasică, antonime” (Baharu 2011:142).

¹¹ Lyons 1995 apud Coșeriu; Geckeler 2016: 77,78.

¹² Forăscu 1985:282.

¹³ Teodorescu clasifică astfel antonimele: științifice, logice, lingvistice, iar după criteriile semantice, antonimele pot fi: gramaticale, lexicale. Cele lexicale pot fi absolute sau parțiale. Acestea, la rândul lor, pot fi: perfecte sau aproximative. (Teodorescu 2017:117,118).

antonimică există și la nivelul limbii. În formula componentială a antonimelor intră mai multe tipuri de seme, și anume: seme de categorizare gramaticală, seme substanțiale, seme incompatibile contrarii, iar uneori pot apărea și semele graduale. Dacă apar și seme variabile, antonimele pot fi privite doar în sens larg (antonimie imperfectă). După cum remarca Daniela Gheltofă, se poate vorbi despre „antonimie conceptuală, care ajută la percepția complexă și completă asupra lumii.”¹⁴ Dintre conceptele generale regăsite și în corpusul analizat, enumerăm: binele-răul, iubirea-ura, viața-moartea, tristețea-bucuria.

- RĂU / BINE

Termenii implicați în antonimie apar în contexte ca: *...în mijlocul raiului era pomul vieții și pomul cunoștinței BINELUI și RĂULUI* (Fac.2,9); *...cunoscând BINELE și RĂUL* (Fac.3,22); *Vai de cei ce zic RĂULUI BINE ȘI BINELUI RĂU* (Is.5,20), Nu-ți putem spune nimic nici de BINE, nici de RĂU (Fac.24,50). Comparând cei doi termeni ai perechii antonimice, Cristiana Nicola Teodorescu arăta că un singur termen se găsește pe axa [+] și un altul pe axa [-], norma relativă neavând lexem.¹⁵

- URĂ / IUBIRE

În contexte ca: *Pus-au împotriva mea rele în loc de bune și URĂ în locul IUBIRII mele* (Ps.108,4); *Nici măcar IUBIREA, nici URA nu o cunoaște omul* (Ecl. 9,1); *URA aduce ceartă* (Pild.10,12); *Cineva poate să-și ascundă URA lui prin prefăcătorie* (Pild.26,26), se actualizează sensurile contrare ale cuvintelor *iubire* și *ură*. Cei doi termeni aparțin limbajului curent și sunt frecvent întâlniți în Scriptură, uneori chiar în același verset, făcând opoziția logică mai evidentă. Semele comune sunt: /sentiment/, /privitor la/, /reacție afectivă (față de cineva sau de ceva)/ (DEX:578; 1293). Așa cum remarca Angela Bidu-Vrănceanu și Narcisa Forăscu, opoziția antonimică în acest caz se bazează pe semul incompatibil contrar /favorabil/ vs. /defavorabil/.¹⁶

- MOARTE / VIAȚĂ

Pe lângă perechea antonimică *viață-moarte* înregistrată în DA (la pagina 262), sunt indicați și alți termeni drept antonime ale cuvântului *moarte*: *înviere, nemurire, reînviere, renaștere* (DA:193). Am selectat câteva versete biblice concludente: *Cel ce ascultă cuvântul Meu...s-a mutat din MOARTE la VIAȚĂ*. (Ioan 5,24); *Am trecut din MOARTE la VIAȚĂ, pentru că iubim pe frați*. (1 Ioan 3,14); *Învierea morților* (Mat.22,31). În cadrul opoziției MOARTE-VIAȚĂ, care nu este strict logică, se opune un concept durativ unuia momentan.¹⁷ Moartea este definită ca „încetare a vieții” (DEX:732), iar viața înseamnă „faptul de a fi viu”, dar și „timpul cuprins între naștere și moarte” (DEX:1317).

- TRISTEȚE / BUCURIE

Asociate sentimentului *tristețe* sunt lexeme ca: ÎNTRISTARE, DURERE, JALE, AMĂRĂCIUNE, ÎMPILARE, NECAZ: *Ai vreo ÎNTRISTARE la inimă!* (Neem.2,2); *...i-a aflat adormiți de ÎNTRISTARE* (Luc.22,45); *O, dacă DUREREA mea s-ar cântări...*(Iov 6,2); *Zile*

¹⁴ Gheltofă 2013 :53.

¹⁵ Teodorescu 2017:121.

¹⁶ Bidu-Vrănceanu; Forăscu 1984:131.

¹⁷ „Opoziția noțională e între naștere și moarte”, consideră L.Wald (*Sistemele limbii* 1970:76).

de JALE grea mi-au sosit înainte (Iov 30,27); AMĂRĂCIUNE mare mi-a trimis Atotțiitorul (Rut 1,20); Domnul a văzut ÎMPILAREA noastră (Deut.26,7); Aceste NECAZURI nu m-au ajuns ele oare? (Deut.31,17). Contextele selectate care se referă la BUCURIE sunt: BUCURIE și VESELIE vei avea. (Luc.1,14); Au mâncat și au băut cu mare BUCURIE. (I Paral.29,22); BUCURIA noastră să fie deplină deplină (I Ioan 1,4); BUCURIE mare (Luc.2,10). Cuvintele asociate tristeții nu sunt întrutotul sinonime perfecte, de aceea există o pereche favorită atunci când vine vorba de a stabili antonimul cuvântului *bucurie*, cel mai adesea acesta fiind *tristețe*. Remarcăm valoarea expresivă a antonimelor,¹⁸ care conduce la antiteză, în cazul de față la trăirea unor sentimente opuse.

- RĂZBOI/ PACE

În clasa antonimelor propriu-zise se încadrează și perechea RĂZBOI-PACE, pe care o ilustrăm cu versetele: *De nu se va învoi cu tine la PACE și va duce RĂZBOI cu tine...*(Deut.20,12); *Este vreme de RĂZBOI și vreme de PACE.* (Ecl.3,8); *...propovăduiesc PACEA...se pornesc cu RĂZBOI* (Mih.3,5). Actualizarea relației antonimice respectă anumite limite, făcându-se în cadrul variantelor funcționale. Contextul mai larg indică faptul că termenul *război* nu are sens figurat în primul verset citat, neînsemnând „ceartă, vrajă” (DEX:1016), ci se referă tot la /conflict armat/, /între grupuri umane/. Așadar, în opoziția RĂZBOI/ PACE, termenii nu sunt marcați stilistic. Semul incompatibil comun este [+] conflict armat pentru RĂZBOI, [-] conflict armat pentru PACE.

- NEBUN / ÎNȚELEPT

În versetul Pilde 10,1 întâlnim paralelismul antitetiv: „*Fiul ÎNȚELEPT înveselește pe tatăl său, iar cel NEBUN este supărarea maicii lui.*” NEBUN se opune în limbajul standard cuvântului NORMAL.

- BLÂND -LIN - DULCE/ ASPRU

În contextele: *Moise era omul cel mai BLÂND* (Num.12,3); *Eu (Iisus) sunt BLÂND* (Mat.11,29); *Un răspuns BLÂND potolește mânia, dar un cuvânt ASPRU atâță mânia* (Pilde 15,1), BLÂND este folosit cu sensul principal „bun, blajin” (DEX:119), iar ASPRU cu sens figurat-„sever” (DEX:75), termenii desemnând însușiri care vizează caracteristici morale. Sens figurat la ambele cuvinte întâlnim în următoarele situații: *Glasul tău e DULCE* (Cânt.cânt.2,14); *Ești om ASPRU* (Mat.25,24). Uneori, *aspru* devine adverb: *A grăit ASPRU* (Fac.42,7).

- BOGĂȚIE / SĂRĂCIE

În unele cazuri, termenii antonimici par să se neutralizeze reciproc *Nu-mi da nici bogăție, nici sărăcie* (Prov.30,8).

- NEDREPTATE/ DREPTATE

Antonime gramaticale sunt formate cu ajutorul prefixelor, iar cele cu prefix au o valoare negativă mai mică decât un alt cuvânt nederivat cu prefix: *Iubit-ai RĂUTATEA mai mult decât BUNĂTATEA, NEDREPTATEA mai mult decât a grăi DREPTATEA.* (Ps.51,2)

¹⁸ Angela Bidu-Vrănceanu și Narcisa Forăscu consideră că „valoarea expresivă a unui termen al perechii (de antonime) se pune în evidență numai într-un text sau în combinația cu un antonim care aparține altei variante funcționale”. (Bidu-Vrănceanu; Forăscu 1984:149).

- CRIN –SPINI

Ilustrăm și o relație antonimică bazată pe conotații (termenii nu sunt antonime în sistem): *Cum este CRINUL între SPINI* (Cânt.cânt.2,2).

- LA DREAPTA/ LA STÂNGA

Clasa antonimelor adverbiale este reprezentată de locuțiunile *la dreapta* și *la stânga*: *Nici la DREAPTA, nici la STÂNGA...* (Num.22,26; Ios.23,6).

- CER-PĂMÂNT

Substantivele *cer* și *pământ* exprimă opoziții spațiale *Ci cât este departe CERUL de PĂMÂNT, atât este de mare mila Lui...*(Ps.102,11); *Și cât de departe sunt CERURILE de la PĂMÂNT, așa de departe sunt căile Mele de căile voastre și cugetele Mele de cugetele voastre.* (Is.55,9)

- MARE/MIC

Contextele antonimice în plan semantico-referențial pot fi de tip omogen și de tip eterogen. Ilustrăm tipul omogen cu un context: *Și au aruncat și ei sorți, MARE și MIC, după familiile lor* (I Paral.26,13).¹⁹

- CURAT-SPĂLAT-NEVINOVAȚ/ NECURAT-NESPĂLAT-VINOVAȚ

Termenii din clasa antonimică CURAT- SPĂLAT-NEVINOVAȚ/ NECURAT-NESPĂLAT-VINOVAȚ se pot combina cu substantive ca: om, mâini, buze, animale etc.: *...cu inimă NEVINOVAȚĂ ai făcut aceasta.* (Fac.20,6); *Tot lucrul pe care va cădea vreuna din acestea, moartă, fie vas de lemn, sau haină, sau piele sau orice fel de lucru...lucrul acela NECURAT va fi.* (Lev.11,32); *...mănâncă cu mâinile NECURATE, adică NESPĂLATE.* (Marc.7,2). CURAT se poate repartiza în mai multe paradigme antonimice. Contextul determină sensul cuvântului polisemantic CURAT.

Lexem	Semnificație	Context	Antonim
curat	1.,lipsit de murdărie”	...atât cel NECURAT, cât și cel CURAT pot să mănânce. (Deut.15,22); ...animale CURATE și animale NECURATE (Fac.7,8)	necurat
	2.,pur, neamestecat”	Aur CURAT (Lev.24,4)	Amestecat, impur
	3.(fig.),sincer, cinstit”	Voi da popoarelor buze CURATE (Sof.3,9)	nesincer
	4.,fără vină”	Femei n-am avut cu noi și vasele (trupurile) oamenilor sunt CURATE. (I Reg.21,5)	vinovat

Trecem în revistă și alte perechi de antonime identificate pe paginile Scripturii, fără a insista asupra lor: LUMINĂ-ÎNTUNERIC (Is.5,20); MINCIUNĂ/ ADEVĂR

¹⁹ Clasificarea este făcută conform concepției Danielei Gheltofan 2013: 59.

(Rom.1,25); DEZNĂDEJDE/ NĂDEJDE, SPERANȚĂ (Ecl.2,20; Tit 2,13); BOLNAV / SĂNĂTOS (Mat.9,12); A ADUNA /A VINDE (Pild. 23,23) etc.

5. Concluzii

La o analiză de adâncime a textului biblic, se pot remarca diverse relații sintagmatice. Sinonimia și antinomia sunt fenomene semantico-lexicale fundamentale prezente atât în limbă, cât și în vorbire. În general, exemplele date fac parte din categoria abstractelor.

Factorii semantici, gramaticali și funcționali-stilistici sunt hotărâtori în stabilirea sinonimiei. Sinonimia nu este doar un fapt de inventar, ci sinonimele sunt actualizate în contexte diverse. Chiar dacă nu există sinonime absolute, unele cuvinte pot fi înlocuite cu altele al căror sens concordă în linii mari, neglijând astfel diferențele semantice, mesajul nefiind modificat. Paradigmele sinonimice exemplificate conțin un număr redus de unități, care în principal sunt subordonate opoziției BINE-RĂU. S-a urmărit aspectul funcțional al sinonimelor. Contextul determină, cel puțin parțial, sensul cuvintelor.

Antonimia este o modalitate de organizare a lexicului, la care primează opoziția semantică, nu cea gramaticală. Uzul consacră anumite combinații în care apar termenii. Posibilitățile combinatorii ale lexemelor depind de logică, dar și de structura semică a acestora. Termenii antonimi au capacitatea de a se îmbina cu aceiași termeni.

Din materialul cercetat a reieșit predominanța simetriei relațiilor în cadrul antonimiei, adică sunt cuplați termeni de pe același nivel. S-a observat că unele paradigme antonimice au cuprins doi termeni, iar altele au inclus mai mulți termeni, atunci când relația de antonimie s-a manifestat între două serii sinonimice perfecte.

Mesajul Scripturii este transmis inclusiv prin folosirea resurselor stilistice date de sinonimie și de antonimie.

BIBLIOGRAFIE

- Bahnaru, Vasile. 2011. *Contribuția academicianului Silviu Berejan la progresul semasiologiei*. În „Philologia” LIII (5-6). Chișinău: Editura Academia de Științe a Moldovei: 140-145.
- Bidu - Vrănceanu, Angela; Forăscu, Narcisa. (1984). *Modele de structurare semantică*. Timișoara: Editura Facla.
- Bidu - Vrănceanu, Angela; Forăscu Narcisa. (1988). *Cuvinte și sensuri*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- Coșeriu, Eugeniu & Geckeler, Horst. (2016). *Orientări în semantica structurală*. Iași: Editura Universității Al.I.Cuza.
- DA= Bucă, Marin. (2000). *Dicționar de antonime*. București: Editura Vox.
- DAS (1978) = Bucă, M. & Evseev, I. & Kiraly, Fr. & Crașoveanu, D. & Vasiliuță, L. (1978). *Dicționar analogic și de sinonime al limbii române*. București: Editura Științifică și Enciclopedică.
- DEX = Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Al. Rosetti”. (2016). *Dicționarul explicativ al limbii române*. Ed. a 2-a, rev. București: Editura Univers Enciclopedic Gold.
- DS = Bulgăre, Gh. (2000). *Dicționar de sinonime*. București: Editura Palmyra. Î
- Forăscu, Narcisa. (1980). *Probleme ale interpretării stilistice a sinonimelor*. În „Studii și Cercetări Lingvistice”. Nr.5. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România: 553-557.
- Forăscu, Narcisa. (1985). *Contribuție la studiul stilistic al antonimelor*. În „Studii și Cercetări Lingvistice”. An 36. Nr.4. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România: 282-289.

Gheltofan, Daniela. (2013). *Conceptualizarea antonimică – modalitate de structurare discursivă*. În „Analele Universității de Vest din Timișoara”. Seria Științe Filologice 51-52: 53-61.

Guțu-Romalo, Valeria (coord.). (2008). *Gramatica limbii române, I. Cuvântul*. București: Editura Academiei Române.

Guțu-Romalo, Valeria (coord.). (2008). *Gramatica limbii române, II. Enunțul*. București: Editura Academiei Române.

Teodorescu, Cristiana-Nicola. (2017). *Langue française contemporaine. La sémantique lexicale*. Curs universitar pentru învățământul la distanță. Craiova: Editura Universitaria.

Ullmann, Stephen. (1969). *Précis de sémantique française*. Berne : A. Francke.

*** (1970). *Sistemele limbii*. Red. Coteanu, I.; Wald, L. București: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

SITES <https://www.esinonime.com> > (accesat 10.06.2021)

SURSE *Biblia sau Sfînta Scriptură*. (1988). București: Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.